

הוכן ע"י כולל עיין הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים • מיקוד 91430

טל/פקס 6515004 (אחה"צ) daf@dafyomi.co.il

בבא בתרא דף קל"ד ע"א

הנותן מתנה לחבירו באופנים דלהלן, האם הוי מתנה עד כדי שמודר הנאה על הנותן יכול להנות ממנה? [תד"ה כל].

מתנה שלא יכול להקדישה	מתנה שיכול להקדישה ¹	
לא הוי מתנה ³	הוי מתנה ²	לרשב"ם ותוס'
הוי מתנה ⁴	הוי מתנה	לר"י בתוס'

האומר זה אחי אינו נאמן ונוטל עמו בחלקו⁵, אולם כשמת זה הספק מי יורשו?

שאר האחים	האח שהעיד עליו	
אינם יורשים ⁶	יורש	את החלק שקיבל קודם בירושה
יורשים ⁷	יורש	שאר נכסים שירש ושקנה

¹ ודין זה הוא גם באופן שלא יכול להקדישה לחלוטין, אלא סגי במה שיכול להקדישה הקדש גמור שלא יוכלו אחרים להנות ממנו לזמן מסוים, ג"כ נקרא שיכול להקדישה, וזהו הטעם במתנה ע"מ להחזיר דהוי מתנה.

² וזהו שאמר יונתן בן עוזיאל לשמאי, דכיון שקיבלתי את המתנה במתנה גמורה ואף אחד לא יכול להוציא מהקדש את החלק שהקדשתי ומהלקוחות את החלק שמכרתי, א"כ גם מה שנתתי לבניו הוא משלי מתנה גמורה.

³ וזהו מעשה דבית חורון שלא היה שם מתנה גמורה, דהא כשאמר שהם מוקדשים לשמים אמר הנותן שלא נתן לו בשביל זה, ולכן היה אסור אביו של הנותן להנות מאותה סעודה.

⁴ ס"ל לתוס' שכדי שיהיה חשוב מתנה לא צריך שיהיה למקבל בה כח גמור עד שיוכל להקדישה, וכמו שמצינו באתרוג שאין יכול להקדישו לתמיד ובכו"א הוי מתנה. ורק במעשה דבית חורון שהיה גרוע ביותר, שלא ניתנה שם המתנה אלא על מנת כן שיוכל אביו לאכול מהם, בזה ודאי הוא שלא חשיב מתנה.

⁵ פירוש, אותו האח שמעיד על הספק שהוא אחיהם צריך ליתן לו מירושתו את החלק שהיה מקבל אם היה יורש כאחד האחים, אבל על שאר האחים אינו נאמן, ואין צריכים לתת לו מירושתם. וכגון שהם שני אחים וירשו מאביהם שלוש שדות, והיינו שכל אחד ירש שדה וחצי, ועתה יתן האחר המעיד לזה הספק חצי שדה, דכיון שמודה שהוא אחיו יתן לו מה שראוי לו לירש, ואומר לו החצי השדה האחרת שמגיעה לך מאחי תלך ותדון עמו ותביא ראיה ותטול ממנו.

⁶ דאף שהודה האח המעיד שהוא אחיהם וא"כ מגיע להם לירש מכל נכסיו, מ"מ טוען האח המעיד שאת החלק בירושת אביו שהיה ראוי לזה הספק כבר אתם ירשתם ולקחתם והוא לא מחל לכם, ובאמת שרק עתה הוא מגיע לחלקיכם, ואין לכם לירש כלום בחלק שקיבל אז על ידי מירושת אבינו.

⁷ דהא האח המעיד מודה שהוא אחיהם, וא"כ גם להם יש לרשת אותו.

הוכן ע"י כולל עיין הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים • מיקוד 91430

טל/פקס 6515004 (אחה"צ) daf@dafyomi.co.il

בבא בתרא דף קל"ד ע"ב

האומר זה בני או זה בני בכור, האם נאמן לענין ירושה? [רשב"ם ותד"ה ליורשן].

בנכסים שהיו קודם אמירה	בנכסים שבאו לאחר האמירה	
נאמן	לא נאמן	זה בני
נאמן	נאמן ⁸	זה בני בכור

האומר בשעת פטירתו לשונות דלהלן, האם נאמן?

כשלא מוחזק באחים	כשמוחזק באחים	
נאמן	נאמן	אמר: יש לי בנים
לא נאמן	לפי א' ברשב"ם: אינו נאמן ⁹ לפי ב' ברשב"ם: נאמן ¹⁰	אמר: יש לי אחים

בעל שאמר גרשתי את אשתי האם נאמן?

לדינים דלמפרע	לדינים דמכאן ולהבא	
לא נאמן	לא נאמן ¹¹	לרב ששת
לא נאמן	נאמן	לר' יוחנן ¹²

⁸ ומיירי שידעינן שהוא בנו ואנו צריכים לעדותו רק לומר לנו שהוא בכור, דעל זה אתא קרא דיכיר לומר שכיון שידעינן שהוא בנו נאמן לומר שהוא בכורו, אולם אם לא ידענו כלל שהוא בנו, נאמן רק היכא דאית ליה מגו, וא"כ זה רק על נכסים שכבר היו לו, ולא נכסים שנפלו אחר האמירה [לרשב"ם], או כשהוא גוסס [לתוס'].

⁹ ראה ברשב"ם סד"ה היכא, שכתב: דסיפא דקתני זה אחי אינו נאמן לא לענין איסור והיתר לייבום, דהרי אשתו באמת אסורה לשוק דהרי הוא מוחזק שיש לו אחים, אלא לענין שאינו נאמן לומר שפלוני אחיו לענין לירש עם אחיו את אביהם.

¹⁰ בא"נ שם כתב רשב"ם, דמ"ש הסיפא זה אחי אינו נאמן לא מיירי באופן שמוחזק, אלא הכוונה של הברייתא כד: אמר יש לי בנים נאמן אפי' היכא שמוחזק באחים ופוטר אותה מן השוק, אבל אמר יש לי אחים כשלא מוחזק באחים ובנים אינו נאמן לאוסרה, אולם אם מוחזק באחים איה"נ נאמן ואסורה לשוק.

¹¹ הנה כשרב ששת שמע לדברי רב יצחק בר יוסף שאמר בעל שאמר גרשתי את אשתי אינו נאמן, ניפח בידו ואמר אזל ליה הואיל דרב יוסף. ואם הוה ס"ל כתי' הגמ' לקמן שלמכאן ולהבא מודה ר' יוחנן שנאמן, מאי קושיא, הרי דין רב יוסף הוא לפוטרה מייבום, וא"כ אין אנו צריכים להאמין לו קודם זמן אמירתו, דסגי לן שנאמין לו מזמן אמירתו.

¹² הגמ' הקשתה סתירה בדברי ר' יוחנן, דרב יצחק בר יוסף אמר בשמו שאינו נאמן, ואילו ר' חייא בר אבין אמר בשמו שנאמן, ותרצה הגמ' שלמפרע אינו נאמן אבל מכאן ולהבא נאמן.